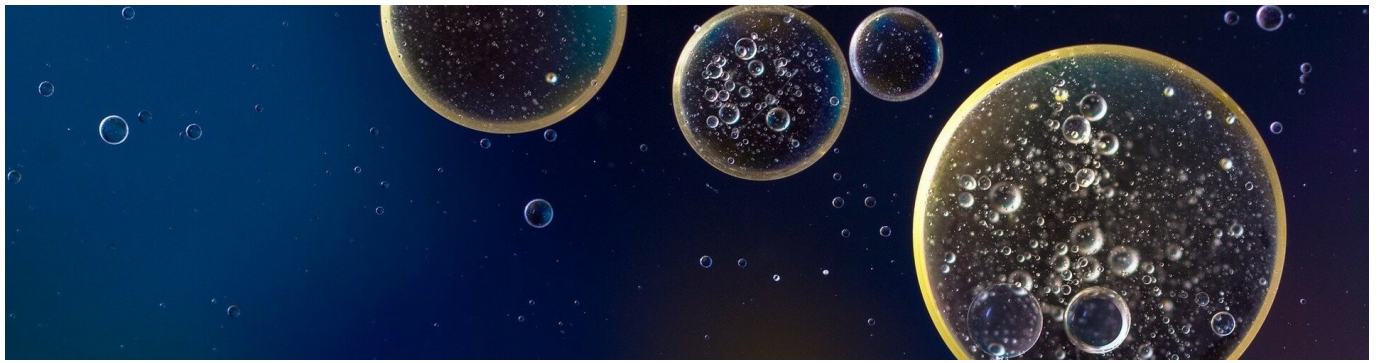

Poglądy Anaksagorasa z Kladzomen

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Anaksagoras, [w:] Hermann Diels, Walther Kranz, *Die Fragmenteder Vorsokratiker*, Berlin 1960.

The background of the slide is a deep blue space filled with numerous small, glowing white and blue spheres, resembling distant stars or particles. Several larger, translucent spheres are also visible, some containing smaller bubbles or internal structures, giving a sense of depth and complexity. A central black rectangular box contains the title text in white.

Poglądy Anaksagorasa z Kladzomen

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Co sprawiło, że z chaosu wyłonił się kosmos? Oryginalna odpowiedź na to pytanie pojawiła się 500 lat p.n.e.

Anaksagoras był pierwszym filozofem starożytności, który określił zasadę świata jako *nous*, czyli niezależną siłę rozumu. To *nous* wprowadził materię w ruch, co doprowadziło do powstania wszystkich rzeczy.

Twoje cele

- Poznasz teorię ducha jako siły intelektualnej, niezależnej od materii.
- Zastanowisz się, czym opisany przez Anaksagorasa *nous* różnił się od *logosu*.
- Przeanalizujesz pogląd Anaksagorasa na temat poznania.

Przeczytaj

Wstęp

W V w. p.n.e. stolicą filozofii stały się Ateny, dzięki działającym tu Anaksagorasowi, Sokratesowi, Platonowi i Arystotelesowi. Owe polis, położone z dala od ziem macierzystych, zdane były najczęściej na samorządność i samowystarczalność. Ich mieszkańcy musieli wykazać się ponadprzeciętną przedsiębiorczością i pomysłowością, potrafili myśleć praktycznie, ale także abstrakcyjnie.

Anaksagorasa uważa się za pierwszego myśliciela, który zapoczątkował tzw. **dualizm ontologiczny** materii i ducha, do jego poglądów nawiązą zarówno Platon, jak i Arystoteles.

Fragment fresku przedstawiający Anaksagorasa.
Źródło: Eduard Lebedzki, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Anaksagoras i teoria ducha niezależnego od materii

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D11yEBTmQ>

Wykład. Poglądy Anaksagorasa z Kladzomen.

Czyta dr Paweł Trojanowski.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Poglądy Anaksagorasa z Kladzomen*.

Poglądy

Poglądy Anaksagorasa były bliskie zarówno Parmenidesowi, gdy przyjmował, że byt jest niezmienny, i to, co jest, nie może przestać być, jaki i Empedoklesowi, gdy zgadzał się z nim, że materia składa się z niezmiennych składników.

W uzupełnieniu teorii tego ostatniego Anaksagoras dodawał jednak ważne uwagi:

Anaksagoras uważał, że postrzegamy to, co przeciwne. Ostrożnie oceniał wiarygodność poznania zmysłowego. Myśliciel uważał, że istnieje świat zjawisk niewidzialnych. Nie wszystko jest zatem dostępne poznaniu zmysłowemu. Istnieją prawdy o świecie, które odsłaniają się dopiero poznaniu rozumowemu.

((Anaksagoras

Die Fragmenteder Vorsokratiker

We wszystkim jest część wszystkiego.

Źródło: Anaksagoras, [w:] Hermann Diels, Walther Kranz, *Die Fragmenteder Vorsokratiker*, Berlin 1960.

Słowniczek

dualizm ontologiczny

(łac. *dualis* – dotyczący dwóch, podwójny; gr. *to on* – byt + *logos* – tu: wiedza, nauka) pogląd mówiący, że istnieją tylko dwa rodzaje bytu – np. duch i materia lub dwie zasady rzeczywistości

hylozoizm

(gr. *hyle* – materia, *dzoön* – życie) pogląd głoszący, że wszelka materia jest obdarzona życiem

logos

(gr. *logos* – mowa, słowo, myśl) powszechne prawo rządzące wszelkimi zjawiskami przyrody; bezosobowy rozum kosmiczny odpowiedzialny za ład świata; pojęcie wprowadzone przez Heraklita

nous

(gr. *nous* – rozum) u Anaksagorasa rozumna przyczyna ruchu natury i jego praw, nietożsama z materialnym tworzywem tej natury

Film edukacyjny

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1HDrw1vZ>

Film edukacyjny. Anaksagoras z Kladzomen.

Wywiad z prof. Janem Hartmanem.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Anaksagoras z Kladzomen*.

Polecenie 1

Wyjaśnij, czym opisany przez Anaksagorasa *nous* różnił się od *logosu*.

Polecenie 2

Jak rozumiesz słowa prof. Hartmana, że Anaksagoras uznał, iż jeśli coś jest, to musi być odzwierciedleniem wszechrzeczywistości? Co, w związku z tym, łączyło starożytnego filozofa z Giordano Bruno i Gottfriedem Wilhelmem Leibnizem?

Sprawdź się

Ćwiczenie 1

Kim był Anaksagoras? Czy jego poglądy były wyjątkowe na tle jemu współczesnych?

Ćwiczenie 2

Dopasuj pojęcia do definicji.

hylozoizm

powszechne prawo rządzące wszelkimi
zjawiskami przyrody

nous

pogląd głoszący, że wszelka materia jest
obdarzona życiem

logos

rozumna przyczyna ruchu natury i jego
praw

Ćwiczenie 3

Hylozoizm to pogląd głoszący, że wszelka materia...

☐ jest bierna.

☐ jest mieszaniną zarodków.

☐ jest obdarzona życiem.

☐ jest niezależna.

Ćwiczenie 4

Rozstrzygnij, które twierdzenia są prawdziwe, a które są fałszywe.

Twierdzenie	Prawda	Fałsz
Anaksagoras jako pierwszy dokonał rozróżnienia między materią a duchem pojmowanym jako intelektualna siła.	☐	☐
Anaksagoras przyjmował, że byt jest zmienny.	☐	☐
Anaksagoras uważał, że materia składa się z niezmiennych składników.	☐	☐
Anaksagoras zerwał z koncepcją hylozoizmu.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Odpowiedz, co na temat poznania głosił Anaksagoras.

Ćwiczenie 6

Myśl Anksagorasa: „We wszystkim jest część wszystkiego” oznacza, że...

- ☐ ludzie mają wspólne idee.
- ☐ kosmos składa się z atomów.
- ☐ wszystko ze wszystkim jest powiązane.

Ćwiczenie 7

Anaksagorasa można nazwać ojcem nowożytnej...

☐ psychoanalizy.

☐ monadologii.

☐ demokracji.

Praca domowa

Ćwiczenie 8

Napisz esej na temat: *Światem rządzi rozum.*

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Maćkowska

Przedmiot: Filozofia

Temat: Poglądy Anaksagorasa z Kladzomen

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Pierwsze spory filozoficzne. Uczeń:

1) analizuje pytanie „czy istnieje jedna zasada, czy wiele zasad rzeczywistości?” oraz w jego kontekście rekonstruuje spór między monizmem (np. Tales) a pluralizmem (np. Empedokles);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele lekcji. Uczeń:

- pozna teorię ducha jako siły intelektualnej, niezależnej od materii;
- zastanowi się, czym opisany przez Anaksagorasa nous różnił się od logosu;
- przeanalizuje pogląd Anaksagorasa na temat poznania.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- esej filozoficzny;
- film;
- rozmowa kierowana.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika wyświetla stronę tytułową e-materiału. Następnie prosi wybraną osobę o odczytanie tematu lekcji oraz celów. Wspólne ustalenie kryteriów sukcesu.
2. **Głosowanie.** Uczniowie przystępują do pracy, logując się i dołączając do grupy na platformie (na telefonach komórkowych, komputerach lub tabletach). Po czynnościach organizacyjnych i podaniu tematu lekcji nauczyciel wyświetla ćwiczenie nr 1 sekcji „Sprawdź się”: *Kim był Anaksagoras? Czy jego poglądy były wyjątkowe na tle jemu współczesnych?* z e-materiału. Uczniowie biorą udział w głosowaniu, udzielając odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel wyświetla wyniki ankiety i krótko je komentuje.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimedium nr 1.** Nauczyciel dzieli klasę na grupy. Każdej z nich zadaje do opracowania części multimedium w sekcji „Film edukacyjny”. Zespoły pracują według ustalonego porządku:
 - grupy 1 i 2 wykonują polecenie nr 1: *Wyjaśnij, czym opisany przez Anaksagorasa „nous” różnił się od „logosu”.*
 - grupy 3 i 4 wykonują część polecenia nr 2: *Jak rozumiesz słowa prof. Hartmana, że Anaksagoras uznał, iż jeśli coś jest, to musi być odzwierciedleniem wszechrzeczywistości?*Uczniowie przygotowują krótkie wystąpienia z syntezą przydzielonego materiału oraz odpowiedziami na zadane pytania. Po wyznaczonym czasie zespoły prezentują efekty swojej pracy.

2. Nauczyciel pyta uczniów, co łączyło Anaksagorasa z Giordano Bruno i Gottfriedem Wilhelmem Leibnizem.
3. **Ćwiczenia przedmiotowe.** Nauczyciel wyświetla na tablicy ćwiczenie nr 2. Uczniowie w zespołach dwuosobowych wspólnie rozwiązują zadanie. Omówienie odpowiedzi na forum klasy.
4. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenie nr 3, a następnie porównują swoje odpowiedzi z kolegą lub koleżanką.
5. Ostatnią partię ćwiczeń (nr 4, 5, 6) uczniowie wykonują wspólnie i omawiają je razem z nauczycielem.

Faza podsumowująca:

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji i cele zawarte w sekcji „Wprowadzenie”. Wybrany uczeń odczytuje cele lekcji, a następnie wszyscy wspólnie omawiają: co udało się osiągnąć, do czego warto wrócić, czego nie udało się zrealizować i dlaczego.
2. Wszyscy uczniowie podsumowują zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Napisz esej na temat: *Światem rządzi rozum.*

Materiały pomocnicze:

- *Przedsokratycy: Anaksymander, Heraklit, Ksenofanes, Parmenides, Empedokles, Anaksagoras*, wybrał i wstępem poprzedził W. Jaworski, Kraków 1992.
- Guthrie W.K.C., *Filozofowie greccy od Talesa do Arystotelesa*, tłum. A. Pawelec, Kraków 1996.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie zapoznają się z multimedium w sekcji „Film edukacyjny” i przygotowują do niego pytania. Następnie zadają je sobie nawzajem, sprawdzając stopień przyswojenia jego treści.